

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR Maijala, Riikka Kristiina; Lahtinen, Pia; Lehtonen, Nelli; Rantala, Jaana; Kuisma, Tuuli; Virtanen, Jonna

TITLE Minisote Vakka-Suomessa

YEAR 2022

URL <https://journal.fi/sla/article/view/121436>

VERSION Publisher's pdf

CITATION Maijala, R. K., Lahtinen, P., Lehtonen, N., Rantala, J., Kuisma, T., & Virtanen, J. (2022). Minisote Vakka-Suomessa. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 59(4). <https://doi.org/10.23990/sa.121436>

Minisote Vakka-Suomessa

Avainsanat: yhteistyö, terveyspalvelut, Vakka-Suomi, sote-uudistus, hyvinvointialue

Lain hyvinvointialueesta 611/2021 tarkoituksena on luoda edellytykset itsehallinnolle kuntia suu-remmalla hallintoalueella (*hyvinvointialue*) sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteuttamiselle hyvinvointialueen toiminnassa. Lain tarkoituksena on edistää hyvinvointialueen toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä sekä luoda hyvinvointialueelle edellytykset tukea asukkaidensa hyvinvointia. (1.) Sote-uudistuksen mukaisesti vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 21 hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa. Hyvinvointialueilla tullaan järjestämään perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoito, sosiaalihuolto, hammashoito, mielenterveys- ja päihdepalvelut, vammaispalvelut ja ikääntyneiden asumispalvelut. Ihmislähtöisissä palveluissa fokuksena on perus- ja erityistason palvelujen yhteen toimivuus ja saumattomuus. (2.) Nykyisten organisaattorajojen ylittävien prosessien sujuvuus ovat keskiössä myös Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin strategiassa (3), Varsinais-Suomen alueen hoitotyön strategisessa toimintaohjelmassa (4). Uudenkaupungin strategiassa Uki 2030 (5) ja Mainiampi Laitila –strategiassa 2022–2025 (6). Vakka-Suomen alueen julkisissa terveyspalveluissa on systemaattisesti rakennettu yhteistyötä edellä kuvattujen tavoitteiden edistämiseksi strategioiden ja toimintaohjelmien suuntaisesti.

Vakka-Suomessa julkisia terveyspalveluita tuottavat Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin kuuluva Tyks Vakka-Suomen sairaala (Tyks VSS), Laitilan terveyspalvelut ja Uudenkaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut (U-sote), mikä tuottaa terveyspalveluita yhteistoimintasopimuksen pohjalta myös neljälle muulle kunnalle, jotka ovat Pyhäranta, Vehmaa, Taivassalo ja Kustavi. Terveyspalvelujen kokonaisuudelle on rakentunut systemaattinen yhteistyön rakenne, mikä muo-

toutuu edelleen tarpeiden mukaisesti. Osalla yhteistyöstä on yhdyspintoja myös sosiaalipalvelujen kanssa. Yhteistyön rakennetta kuvataan taulukossa 1.

Alueellisen johtoryhmän tavoitteena on vahvistaa sairaanhoitopiiriin ja kuntien vuoropuhelua Tyks VSS:n palvelutuotannosta ja kuntayhteistyöstä. Ryhmän muodostavat sairaanhoitopiiriin sairaalaylilääkäri ja sairaalaylihoitaja, Tyks VSS:n koordinoiva ylilääkäri ja ylihoitaja, U-soten johtava ylilääkäri, ylihoitajat ja sosiaali- ja terveyspalvelujohtaja sekä Laitilan terveyspalveluiden johtava lääkäri ja sosiaali- ja terveyspalveluiden johtaja. Päätösvaltaa ei ryhmällä ole, mutta se kokoaa näkemyksiä ja esityksiä, joita jäsenet voivat edistää tehtäviensä kautta. Siirryttäessä Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta on alueellinen johtoryhmä aktiivisesti muotoillut esityksiä alueen palveluiden järjestämisestä hyvinvointialuevalmistelijoiden tehtävien tueksi.

Tyks VSS:n ja U-soten asiakasfoorumi perustettiin vahvistamaan sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjien ja/tai niiden parantamisesta kiinnostuneiden osallisuutta kehittämisessä. Tavoitteena on, että asiakkaat toimivat vaikuttajina ja palveluiden laadun kehittäjinä (7). Kymmenpäivinen foorumi on toimintansa aikana tehnyt useita tilakävelyitä eri yksiköihin tutustuen toimintaan ja tiloihin antaen omia parannusehdotuksia (8). Parannusehdotuksia on tehty myös muun muassa eri toimijoiden nettisivujen, opasteiden ja omaTyks -sovelluksen osalta. Keskeisen tärkeää on ollut osallisuus prosessien, mm. diabeteskeskuksen kehittämisessä. On myös tunnistettu, että foorumi on edelleen alihyödynnetty voimavara ja jäsenistö on toivonut aktiivisista roolia hyvinvointialueen valmisteluissa. Jäsenten näkemyksiä foorumin toiminnan kehittämiseksi on tarkasteltu oppinäytetyönä (9).

Seudullisen potilasturvallisuusverkoston tavoitteena on vakioida turvallisuuteen liittyviä käytänteitä hyödyntämällä sairaanhoitopiiriin

potilasturvallisuussuunnitelmaa sekä U-soten ja Laitilan terveystieteiden asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelmia. Lähtötilanteena verkostoa muodostettaessa tunnistettiin organisaatioiden toisistaan poikkeavia ja osittain puutteellisia potilasturvallisuuskäytänteitä. Luotu malli jakautuu seudulliseen potilasturvallisuusorganisaatioon ja toimintasuunnitelmaan sisältäen myös koulutusosion. Vuosittain valitaan priorisoidusti kehittämiskohteet päivitetyn tilanteen perusteella. Vuoden 2022 suunnitelmaan on valittu kohteet, joihin tehdään johdon potilasturvallisuuskävelyt, ISBAR-raportointi ja NEWS-pisteiden käytön tehostaminen. Myös kivun tunnistamiseen ja arviointiin kiinnitetään huomiota työpajamuotoisessa työskentelyssä. Koulutuksissa paneudutaan edellisten lisäksi muun muassa eettiseen poikkeamaan. Lisäksi päivitetyn kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian implementointi ajankohtaistuu loppuvuodesta. Verkoston kehitystyötä on kuvattu Lääkärilehdessä kuvatussa artikkelissa (10) ja verkoston toiminnasta on tekeillä kolme YAMK-opinnäytetyötä ja yksi terveystieteiden maisteriharjoittelijan projektityö. Nämä kaikki tukevat verkoston kehittämistä.

Yhteisellä koulutustyöryhmän työskentelyllä on pyritty vahvistamaan hoito – ja palveluketjuissa tarvittavaa osaamista yli organisaatio – ja ammattirajojen. Tällä työryhmällä on lähes parinkymmenen vuoden historia. Ryhmä tunnistaa ja priorisoi osaamiseen liittyviä tarpeita sekä koordinoi tarvittavaa koulutusta paikallisesti. Eriksen sovittavat hanke- ja kehittämistyöryhmät kehittävät priorisoidusti prosesseja ja toimintamalleja. Tässä yhteydessä opiskelijayhteistyöllä on keskeinen merkitys. Kehittämistoiminnassa on ollut ja on mukana suuri määrä YAMK- ja terveystieteiden maisteri -opiskelijoita, jotka toimivat osahankkeissa projektipäälliköinä osana opintoihinsa liittyviä vaatimuksia.

Laatu- ja asiakaskokemustyöryhmän tavoitteena on vahvistaa ja ylläpitää osallistajaorganisaatioiden yhteistä laadunhallintaa. Taustalla vaikuttavat organisaatioiden laatuun liittyvät strategiat, laatupolitiikat ja laadunhallintasuunnitelmat. Ryhmän työtä tukevat myös jo edellä mainitut asiakasfoorumi, potilasturvallisuusverkosto, koulutusyhteistyö sekä esihenkilöiden yhteistyökäytänteet. Vaikka asiakaslähtöisten palveluiden sujuvoittaminen on ollut ryhmän keskiössä sen koko olemassaolon ajan, on asia-

kaskokemus käsitteenä liitetty ryhmän nimeen vasta vuonna 2022. Uutena asiana on tuotettu suunnitelma asiakaskokemuksen parantamiseksi, joskin suunnitelman pohjaksi on tunnistettu nip-pu jo ennestään tuttuja asiakaskokemuksia parantavia yksinkertaisia tekijöitä, kuten selkeät opasteet ja kutsukirjeet.

Saumattomuus hoito – ja palveluketjuissa sekä muussa toiminnassa vaatii vahvaa moniammatillista ja moniorganisatorista esihenkilöyhteistyötä. Yhteiset kokous ja kehittämispäiväkäytänteet luovat alustan tiedon välittämiseksi, jakamiselle ja jatkojalostamiselle. Viestintää on vahvistettu uunituoreella hoitotyön esihenkilöiden Teams-tiimillä. Tiimi perustettiin YAMK-opiskelijaryhmän suunniteltua sivuston rakenteen tarveselvityksen pohjalta.

Uutena toimintamuotona on lähdetty parantamaan työhyvinvointia organisaatioiden välisenä yhteistyönä. Tämänkin taustalla vaikutti YAMK-opiskelijaryhmän tekemä tyhy-toimintaan liittyvä selvitys, jonka mukaan henkilöstö toivoi me-henkeä vahvistaa yhteisöllistä toimintaa. Vuoden 2021 lopulla toteutettu kognitiivisen ergonomian valmennusohjelma yhdessä Työterveyslaitoksen kanssa tuotti nelisenkymmentä aivotyön agenttia alueelle. Vuotuisesti perinteeksi suunniteltu Sote Survivors 2022 -tapahtuma yhdisti keväällä sairaalan, U-soten ja Laitilan terveyspalveluiden henkilöstöä leikkimielisten olympialaisten merkeissä.

Julkisen terveydenhuollon palveluissa on piirteitä, mitkä on hyvä tunnistaa palveluita kehitettäessä. Tällaisia piirteitä ovat esimerkiksi prosessien siiloutuneisuus ja yksilöllisyys, toiminnan jakautuminen pitkiin ketjuihin eri sektoreille ulottuen. Prosessit ovat usein monimutkaisia ja palveluille asetetaan esimerkiksi lakisääteisiä vaatimuksia. Tunnettua on myös alaan liittyvä professionaalisuus ja hierarkkisuus. (11.) Näiden huomioiden lisäksi olemme tunnistanee useita edellytyksiä yhteistyölle. Näistä kenties merkityksellisintä on keskinäinen luottamus. Tähän linkittyy yhteinen ymmärrys nykytilasta ja toisaalta arvoista, visiosta ja tavoitteista. Sinikkyys, sitkeys ja jatkuva parantaminen ovat tarpeen, kun fokuksessa on yhteistyö ja kehittäminen. Nämä eivät saa jäädä arjen hektisyyden varjoon toisarvoisina seikkoina, sillä laiminlyönti kostaatuu helposti kitkana ja hukkana toiminnan yhdyspinnoilla. Toisaalta on selvää, että sys-

temaattinen yhteistyö edellä kuvatun rakenteen kanssa vaatii resursointia ja selkeää vastuunjakoa esimerkiksi työryhmien puheenjohtajuuksien osalta. Merkityksetöntä ei ole myöskään asioiden pitäminen mahdollisimman yksinkertaisina, ”keep it simple”.

Vuosi 2023 tuo tullessaan massiivisen suuren uudistuksen julkisten terveyspalveluiden järjestäytymisessä. Olemme vuosia edenneet kohti muutosta kulloinkin käsiin saatavan tiedon varassa. Koemme tekemämme yhteistyön oikean suuntaisena mallina parantaa hoito – ja palveluketjuja sekä niiden saumattomuutta ja tuotannossa tarvittavaa osaamista. Yhteistyön rakennetta parannetaan jatkuvasti ja tuleva vuosi tuo mukanaan laajennuksia yhteistyörakenteeseen sotealueen myötä. Hyvä niin, sillä olemme jo oppineet, että yhdessä olemme enemmän!

KIRJALLISUUSLUETTELO

- (1) Laki hyvinvointialueesta 611/2021. Laki hyvinvointialueesta 611/2021 – Säädökset alkuperäisinä – FINLEX ®
- (2) Valtioneuvosto. Sote-uudistus – Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus. Uudistus lyhyesti. Luettu 21.6.2022. Uudistus lyhyesti | Soteuudistus.
- (3) Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri. Sairaanhoitopiirin strategia, Parannamme joka päivä – yhdessä. 13.1.2021. <https://www.vsshp.fi/fi/sairaanhoitopiiri/johtaminen-ja-organisaatio/Sivut/strategia.aspx>
- (4) Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri. Hoitotyön strateginen toimintaohjelma ja toimeenpano vuoteen 2019. <https://docplayer.fi/36288643-Hoitotyön-strateginen-toimintaohjelma-ja-toimeenpano-vuoteen-2019-varsinais-suomen-alue.html>
- (5) Uudenkaupungin strategia Uki 2030 Oikeenlaista kemiaa. Luettu 21.6.2022. PowerPoint-esitys (uusikaupunki.fi)
- (6) Mainioppi Laitila -strategia 2022–2025. Luettu 21.6.2022. Mainioppi_Laitila_-strategia.pdf
- (7) Leemann L, Hämäläinen R-M. Asiakasosallisuus. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveyden ja

hyvinvoinnin laitos 2015. Luettu 21.6.2022. www.thl.fi/sokra.

- (8) Majjala R, Nummelin J, Uurasmaa, J, ym. Asiakkaat osallistuvat kehittämiseen. *Sairaanhoitaja* 2022; 1: 29–34.
- (9) Mäkelä L, Virtanen S. Tyks Vakka-Suomen sairaalan ja Uudenkaupungin sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasfoorumi – selvitys jäsenten näkemyksistä. *Turku amk, sosionomi* 2021. <https://www.theseus.fi/handle/10024/501210>
- (10) Majjala R, Virtanen J, Lahtinen P, ym. Vakka-Suomessa parannetaan potilasturvallisuutta yhteistyössä. *Lääkärilehti* 2021; 22: 1418–1419. *Lääkärilehti – Vakka-Suomessa parannetaan potilasturvallisuutta yhteistyössä (laakarilehti.fi)*
- (11) Majjala R. Lean terveydenhuollossa – näkökulmina hukka ja johtaminen. *Turun yliopisto* 2019; 21–23. Lean terveydenhuollossa – näkökulmina hukka ja johtaminen – UTUPub

RIIKKA MAIJALA

TtM, YTM, FT, koordinoiva ylihoitaja

Tyks Vakka-Suomen sairaala

PIA LAHTINEN

*yleislääketieteen erikoislääkäri, johtava ylilääkäri
Uudenkaupungin yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalvelut*

TUULI KUUSMA

ylilääkäri

Laitilan terveyskeskus

NELLI LEHTONEN

*sairaanhoitaja YAMK, vuodeosastohoidon
ylihoitaja*

Uudenkaupungin yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalvelut

JAANA RANTALA

terveydenhoitaja, ylihoitaja

Uudenkaupungin yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalvelut

JONNA VIRTANEN

*LL, sisätautien ja nefrologian erikoislääkäri,
koordinoiva ylilääkäri*

Tyks Vakka-Suomen sairaala

Taulukko 1. Tyks Vakka-Suomen sairaalan (Tyks VSS), Uudenkaupungin yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveyspalveluiden (U-sote) sekä Laitilan terveyspalveluiden (LT) yhteistyön rakenne. (Viittaukset VSSH:n strategiaan: asiakaskokemus (AK), henkilöstökokemus (HK), kuntayhteistyö (KY), jatkuva parantaminen (JP))

Yhteistyömuoto	Strateginen tausta	Tavoitteet	Osallistuvat tahot	Vastuuhenkilöt
Alueellinen johtoryhmä	VSSH:n strategia 2021 - AK, KY, JP	vahvistaa sairaanhoitopiirin ja kuntien vuoropuhelua Tyks Vakka-Suomen sairaalan palvelutuotannosta ja kuntayhteistyöstä	Tyks VSS, U-sote, LT	Tyks/sairaala-ylilääkäri
Asiakasfoorumi	VSSH:n strategia 2021 - AK, KY, JP	vahvistaa asiakkaitten ja potilaitten osallisuutta terveys- ja sosiaalipalvelujen kehittämisessä	Tyks VSS, U-sote	koordinoiva ylihoitaja/ Tyks VSS, vastuuhenkilö/U-sote
Potilasturvallisuus: verkosto, HaiPro/PosiPro -työryhmä, Teams-tiimi	Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin potilas-turvallisuussuunnitelma, U-soten ja LT:n asiakas - ja potilas-turvallisuussuunnitelmat -> pot- ja asiak.turv. toiminta-suunnitelma (Vakka-Suomi)	kehittää, varmistaa ja arvioida seudullista asiakas- ja potilasturvallisuusyhteistyötä -> asiakas - ja potilasturvallisuuden saumattomuus prosesseissa	Tyks VSS, U-sote, LT	ohjausryhmä, potilasturvallisuus-koordinaattorit
Laatu- ja asiakaskokemustyöryhmä	VSSH:n strategia 2021 - AK, KY, JP, laadunhallintasuunnitelma ja laatu-politiikka. U-soten strategia ja laatu-politiikka.	kehittää ja ylläpitää laadunhallintaa: yhteisten prosessien kehittämistarpeiden priorisointi, laatuosaaminen ja asiakaskokemus	Tyks VSS, U-sote, LT	koordinoiva ylihoitaja/ Tyks VSS
Koulutustyöryhmä	VSSH:n strategia 2021 - AK, HK, KY, JP. U-soten strategia, Laitilan strategia	vahvistaa osaamista yhteisissä prosesseissa	Tyks VSS, U-sote, LT	koordinoiva ylihoitaja/ Tyks VSS
Esienkilöyhteistyö: varautumiskokoukset, hoitoyön esienkilöiden kokoukset ja kehittämispäivät	VSSH:n strategia 2021 - AK, HK, KY, JP	välittää tietoa, arvioida ja kehittää yhteisiä prosesseja	Tyks VSS, U-sote, LT	koordinoiva ylihoitaja/ Tyks VSS
Tyks toimialueiden yhteistyöryhmät (Akuutti, Orrto)	VSSH:n strategia 2021 - KY, JP. toimialueiden sitovat tavoitteet	arvioida ja kehittää yhteisiä prosesseja	Tyks VSS, U-sote, LT	toimialuejohtajat
Erilliset hanke- ja prosessityöryhmät	VSSH:n strategia 2021 - AK, HK, KY, JP	arvioida ja kehittää yhteisiä prosesseja	Tyks VSS, U-sote, LT	hankekohtaisesti sopien
Tyhy-toiminta	VSSH:n strategia 2021 - HK	vahvistaa ja parantaa työhyvinvointia	Tyks VSS, U-sote, LT	Tyks VSS, U-sote, LT